

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. CETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:

J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.

Per regel 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Darwin. — Over der menschen luie natuur of de natuur der luiheid. — Het Vaderland kan gerust zijn. — Uit het Buitenland: Duitschland, Frankrijk. — Jeugd-Organisatie. — Onze Kolonies: Borneo, Chineezers. — Economische Kroniek: Nog iets over de crisis. — Uit de Vakbeweging: Over taktiek. — Ingezonden.

Van de Administratie.

De postkwitanties worden 25 Juli verzonden. Wie voordien 't abonnementsgeld wil opzenden, gelieve dit voor dien datum te doen.

Darwin.

Op den 1sten Juli was het 50 jaar geleden, dat Darwin het eerste de theorie bekend maakte, die met recht als de belangrijkste en verstrekkendste wetenschappelijke ontdekking der 19e eeuw geroemd wordt. Dat de dieren en planten niet in al de verschillende soorten geschapen zijn, die wij nu kennen, was al vaker vermoed; veel vroeger hadden sommige geleerden de theorie opgesteld, dat zij van elkaar afstammen zoodat de hogere meer ontwikkelde dieren zich uit de lagere, eenvoudiger gebouwde ontwikkeld hebben: de zoogdieren uit de kruipende dieren, deze uit de visschen, de visschen uit de weekdieren, deze uit nog lagere dieren. Hoe was echter zulk een verandering te verklaren? Zoolang men daarvoor geen goede verklaring wist, kon dit niet meer dan een sterk vermoeden blijven.

Zulk een verklaring gaf Darwin. Hij wees er op, dat de jongen de eigenschappen van de ouders overerven, maar niet precies, doch met allerlei afwijkingen, en dat verder 't aantal jongen van alle soorten zoo groot is, dat zij zich onmogelijk alle tot volen wasdom kunnen ontwikkelen; de groote massa gaat vroeger onder, en maar een klein gedeelte is in staat, volwassen te worden en zich weer voort te planten. Wie zijn het, die in dezen „strijd om het bestaan” op de been blijven? De „geschiktsten” zullen de overblijvendsten zijn, zei Darwin. Dat wil zeggen, diegenen, die 't best aan de naturomstandigheden aangepast zijn, b.v. het hardste loopen, de minst opvallende kleur hebben, het behendigst sluipen, of de krachtigste tanden hebben. Deze erven hun byzondere eigenschappen aan hun jongen over; onder dezen zijn het weer de geschiktsten, die leven blijven en zoo passen zich dieren en planten aan hun levensomstandigheden aan. Zoo ontstaan door voortdurende verandering van levensomstandigheden nieuwe soorten.

Dit nieuwe weten, dat de diersoorten zich uit elkaar ontwikkeld hebben, gaf de geheele menschelijke wereld-opvatting een nieuwe richting. Vooral, omdat de gevolgtrekking dadelijk voor de hand lag: dan moet ook de mensch van de dieren afgestamd zijn. In lichaamsbouw stemt de mensch zoo volkomen met de zoogdieren en vooral met de hogere apen overeen, dat hier een nauwe verwantschap klaarlijk is. Daarmee viel echter het geheele bijbelsche verhaal van de schepping van den mensch in mekaar. In plaats van het oude geloof, dat de mensch eenmaal apart geschapen was, doordat God zijn adem in de neusgaten van een aarden lichaam blies, trad nu de wetenschap, dat in de millioenen jaren, die de geschiedenis der aarde omvat, uit de laagste dieren zich langzamerhand hogere vormen ontwikkeld hebben, waarvan een groot deel weer uitgestorven is — alleen hun beenderen vindt men nog in de aarde — totdat ten slotte

de zoogdieren, de apen, en eindelijk met vele tusschenvormen de primitieve menschen ontstaan zijn, die zich geleidelijk tot meer beschaving opgewerkt hebben.

Dit was geen abstracte wetenschap meer, waarvan een enkele leek nu en dan in de vrije uren kennis neemt, dit was een omkeering der diepste opvattingen, der menschen. En daardoor kreeg zij dadelijk maatschappelijke beteekenis voor den strijd, die tusschen de klassen gevoerd werd. De liberale bourgeoisie voerde in de 19e eeuw overal strijd om de heerschappij met de oude machten, vorsten, adel, kerk, wier macht grotendeels op het geloof van de onwetende massa steunde. Het Darwinisme werd nu een machtig wapen in de handen der burgerlijke propagandisten, om het kerkgeloof wetenschappelijk te weerleggen. Daarvandaan komt vooral het geweldige opzien, dat deze leer wekte; daarvandaan komt het merkwaardig verschijnsel, dat de naam Darwin of verheerlijkt, of beschimpd werd door menschen, die van zijn leer niets meer wisten, dan „dat de menschen van de apen afstammen.” De felheid van deze meeningen was niet anders dan de kracht, waarmee het eigen standpunt in den klassenstrijd, het eigen klassebelang gevoeld werd.

Darwin zelf voelde daar niets van; in Engeland was die strijd ook niet, want daar heerschte de bourgeoisie in vrede met de kerk. Daarom aarzelde Darwin lang, voor hijzelf deze belangrijke konklusie van de dierlijke afstamming van den mensch trok; hij was bang, daarmee vooroordeelen te kwetsen en zijn leer tot een twistappel der partijen te zien worden. In Duitschland, waar de klassenstrijd van jonkers en burgers juist fel was, was men veel meer heetgebakerd; daar haalde de vurige Haeckel dadelijk de radikaalste gevolgtrekkingen uit Darwins leer en ging er het kerkgeloof mee te lijf. Het spreekt vanzelf, dat deze strijdschriften van Haeckel geen zuiver populair-wetenschappelijke geschriften zijn, waarin het zekere en het onzekere streng onderscheiden wordt; allerlei kwesties, die nog niet opgelost waren, werden met vernuftige vermoedens en koene theorien opgelost, die later ten deele onjuist gebleken zijn. Daarover wordt vooral in de laatste tientallen van jaren geweldig te keer gegaan door reactionaire schrijvers. Het is gemakkelijk te begrijpen, dat de reactionaire stemming der bourgeoisie en haar zoeken naar verzoening met 't geloof, dat door de opkomst van het proletariaat bewerkt is, zich ook daarin uit, dat men tegenover de darwinistische leer niet meer zoo vurig toejuichend, maar meer skeptisch-twijfelend staat, en alles, wat er tegen te zeggen is, gaarne aanhoort. Vandaar dat elke nieuwe verbetering van Darwins theorie als een bankroet van het Darwinisme uitgebazuind wordt. In werkelijkheid staat echter de hoofdzaak, de afstamming der diersoorten van elkaar en die der menschen van de dieren, vaster dan ooit.

Het proletariaat maakt deze reactionaire omkeer niet mee, maar eert Darwins theorie, als een machtige verheldering van inzicht boven de bekrompen voorstellingen uit onwetende tijden, die in de kerkelijke leer uitgedrukt is. Maar voor ons is toch het Darwinisme maar een klein deel van onze wereldbeschouwing. Wie niets meer weet dan dit, weet van de menschelijke maatschappij nog niets. Dat blijkt het best uit de mallootigheden, die burgerlijke Darwinisten uit het Darwinisme halen als weerlegging van het socialisme. Ze zeggen: de strijd om 't bestaan is zooals Darwin bewees de hefboom van alle ontwikkeling en vooruit-

gang; wordt dus de menschelijke strijd om 't bestaan, de kapitalistische concurrentie opgeheven, dan moet het menschedom achteruitgaan. De ruimte verbiedt, thans op deze en dergelijke „weerleggingen” in te gaan; zij worden hier slechts aangehaald als bewijs, waartoe men met niets dan Darwinisme komt. Om de geheele ontwikkeling der menschheid te begrijpen moet de naam Marx naast die van Darwin gesteld worden. Darwin heeft de afstamming van den mensch van de dieren bewezen; met het begin van het menschen zijn houdt zijn leer op. Marx heeft onthuld, wat van de ontwikkeling van den mensch uit zijn oertijd tot nu de drijfkracht is geweest. Deze ontwikkeling is ontwikkeling van de werktuigen, de techniek, de productiekraft. Het eerste opkomen van het gebruik van werktuigen heeft het menschelijk denken zijn byzonder, van den dierengeest onderscheiden karakter gegeven; de ontwikkeling van de werktuigen heeft de ontwikkeling van de maatschappij en van alle maatschappelijke instellingen bepaald. Voor het begrijpen van den geheelen ontwikkelingsgang, van het ontstaan van het eerste leven op aarde, tot nu toe, is het werk van beide mannen noodig. Voor onzen praktischen strijd, voor onze onmiddellijke wereldopvatting staat het werk van Marx voor ons boven al het andere. Maar daarnaast eeren wij het werk van Darwin, dat ook ons in staat gesteld heeft, vooroordeel en bijgeloof door heldere, vaste wetenschap te overwinnen.

A. P.

Over der menschen luie natuur of de natuur der luiheid

In de maatschappij der middeleeuwen telden de lijfeigenen niet mee.

Zoomin als nu het vee meetelt, behalve voor zoover het gemolken wordt.

Zij waren rechtens onvrij.

Zoo ze al klaagden, hun klachten verwaaiden met de wind, er werd geen nota van genomen.

Meer weten we daarom van de poorters, de vrije burgers, naar hun handwerk georganiseerd in de verschillende gilden.

En treffend is het dan, dat deze hun dagelijks werk deden met lust en ijver.

Ieder ambachtsman van toen was — in zekeren zin — een kunstenaar, en dat zoo weinig van de kunstrijke gebruiksvoorwerpen uit dien tijd voor ons bewaard zijn gebleven, het vindt slechts zijn verklaring hierin, dat die voorwerpen, wanneer ze versleten waren, niet meer waarde hadden dan een doorgeroeste pan voor ons.

Maar ieder oud stadje heeft nog gebouwen, gemaakt door gewone timmerlieden en metselaars: wonderlijk mooie scheppingen, waarbij de resultaten van de huidige revolutiebouw verschijnen als leelijke vlekken op onze schoone landouwen.

Honderden werkers hebben de Keulsche Dom gewrocht en niet geweten hoe het komt dat ieder deeltje ervan een kunststuk is?

Het komt omdat werken een vreugde was toen.

„Want wat is de kunst anders” vraagt Morris, „dan de uitdrukking van 's menschen genot in gelukkigen arbeid.”

Dat zou eens anders worden.

Naarmate de manufaktuur, het grootbedrijf met zijn arbeidsverdeling, zich ontwikkelde, gleed van den arbeid de geheimzinnige bekoring af.

En toen het stoomkapitalisme met gezucht van machines en gesis van drijfriemen zijn intrede in de wereld had gedaan, toen dat de menschen dwong tot langdurige geestdoodende verrichting van dag-in-dag-

uit dezelfde bezigheid in bedompte, slecht verlichte fabrieken, toen verscheen de arbeid nog slechts als een bedreiging.

O, de ellende, die daarmee op de menschen was gevallen.

De arbeidsverdeling voortdurend meer op de spits gedreven, alle arbeid mechanische arbeid geworden, hetzij in of buiten de fabriek.

En niets dat daar tegenover stond.

156 verschillende bewerkingen aan een paar schoenen, dat doen de machines in de groote schoenfabrikage.

De arbeiders hebben slechts wat simpele handgrepen te kennen en verder op te letten.

Honderden vrouwen in de textielindustrie doen niet anders dan kettingdraden knopen; alle van God gegeven werkdagen van het jaar van 's morgens tot 's avonds.

In de groote slagerijen werken mannen, wier taak het slechts is, varkens of koeien, den genadeslag te geven.

In de metaalindustrie kan men machines zien, die 5 of 7 verschillende bewerkingen automatisch verrichten om uit een stalen stang schroeven te maken.

Een jonge arbeider staat erbij en krabt de krullen bij de beitels weg. Een heele dag klauwt hij met zijn krom pookje.

In de bleekerijen, waar de katoenen goederen aan lange stangen over draaiende rollen uit de baden komen, staan jongens op de opgetaste hoopen en zij slaan met korte stokken telkens op en neer om de windingen der stangen gelijk te maken.

In kapsulefabrieken zag ik meisjes aan het stempelen. Een draaide een hefboomje heen en weer en een ander zette de vertinde hoedjes op, die gestempeld moesten worden en nam tegelijk de gestempelde af.

Dat was nu haar dagelijksch werk.

Op handels- en andere kantoren heeft ieder klerk zijn eigen vakje.

Mag de één adressen schrijven, een ander mag staatjes verifiëren en een derde nog wat anders.

Maar de dood zit in alle werk.

Zonderen we enkele groepen van het mensdom uit, dan doet de rest nog slechts zijn dagtak, omdat het zijn broodwinning is.

En gauw gauw moet ieder.

Daarover waakt de baas, de hongerzweep ter hand, of zijt ge zelf een klein patroontje dan zorgen daarvoor uw konkurrenten.

De arbeid is geworden tot een beest op de nekken der menschen, dat drijft en zuigt.

Geen wonder dan ook dat met het ontstaan van het stoomkapitalisme tegelijk de leer ontstond, die een eeuw lang in de hoofden der menschen zou zetelen en die in de kans op winst zag de eenige drijfveer, die de menschen tot werken dwong.

Adam Smith (1723—1790) was de eerste die dat leerde en de bourgeoisie, geloovende in de eeuwigheid van haar heerschappij, die de heerschappij van de uitbuiting is, kon niet anders dan ook de kapitalistische arbeid als onsterfelijk zien.

Voor wie „geld op het grootboek” de hoogste wet der volken is, moet wel ook geld verschijnen als de eenige oorzaak, die de arbeiders tot den arbeid aanzet.

„De mensch is van nature lui” moest de hoogste wijsheid worden, waartoe de bourgeoisie in dezen kon komen.

Marx en Engels in het Kommunistisch Manifest spotten al met de armzalige doodskoppen, waaruit die wijsheid kwam. Als het waar was dat met de ophëffing van het privaat bezit alle arbeidzaamheid zou ophouden en een algemeene luiheid binnendringen, zoo zeggen zij, dan moest de burgerlijke maatschappij allang aan luiheid te gronde zijn gegaan, want wie in haar „werken” verdienen niet en wie in haar „verdienen” werken niet.

Wie niet werkt beschimmelt en daar niemand dat wenscht, zit de werklust in ieder, die gezond is.

Daarom alleen niet in hen, die bedorven zijn door overdadige weelde naast wie gedegenereerd zijn door gebrek.

De opkomende arbeidersklasse gelooft in de luiheid niet en heeft van haar geen last.

Een nieuwe hoop en een sterke opgewektheid gaat meer en meer haar leven vullen.

Haar strijd is gericht op de verlossing van de uitbuiting, op de vrijmaking van den arbeid.

Als die strijd in de zege geëindigd is, als daarmee eindelijk de voorgeschiedenis der menschheid zal zijn afgesloten en wij voor goed uit het dierenrijk uit zijn, dan zal tegelijk de sprong zijn gedaan uit het rijk der noodzakelijkheid in dat der vrijheid.

En dan ook zal het werk zijn vreugde herkrijgen. Bewust zal hoofd- en handenarbeid vereenigd worden, en door de organisatie van de geheele produktie in staat gesteld, alle afschuwelijke verspilling, die een gevolg is van het kapitalistische voortbrengingssysteem, ter zijde te stellen, zal geen sterveling gedwongen zijn langer te werken dan noodig is om hem het genot van zijn vrijen tijd rustig te kunnen doen genieten.

Voor het vuile en leelijke werk zal men machines vinden, eenvoudig omdat men die behoeft en niet weerhouden wordt door overwegingen als thans nog gelden n.l. dat voor sommig werk arbeiders goedkoop zijn dan machines.

De heerschappij van de bourgeoisie zal gebroken zijn, en het geloof aan 's menschen luie natuur zal

dan het geloof aan de eeuwigheid dier heerschappij wel voorgoed in de eeuwigheid gevolgd zijn.

O, als allen kameraden zijn, gelooft dan niet dat het een straf is eenige uren in fabrieken, waar de zon in kan, samen de weefgetouwen te hanteeren in wedijver wie het schoonste tapijt of het rijkste gewaad kan leveren.

Het gesnor van de raderen klinkt dan als muziek. Want de opgewektheid heerscht in het midden.

Een nieuwe bloei komt over de wereld.

O, de gedachte-kraft die dan vrij komt.

Een arbeiders-kind, als het 12 is, moet nurde fabriek in, die een gevangenis gelijkt.

En al heeft het een kop als Marx, het wordt wel gebroken.

Hoe weinig hersenen zijn bezig over den vooruitgang van de maatschappij te denken.

Maar dan! Met schokken zal men de wereld vooruit zien gaan.

En de vrijheid zal grooter worden tegelijkertijd.

Onze aarde wordt dan een tuin en een kunst zal er gaan bloeien als nooit zij eerder heeft gezien.

En de nieuwe waarheid over den arbeid zal zijn, zoo Gorter het zegt:

„Een mensch aan het werk is een met de natuur.”

De andere regels zullen ontbreken:

„Dat woord van vuur, is het geloof van mijn kerk.”

Omdat er geen kerk zal zijn die anders leert.

K.

Het Vaderland kan gerust zijn!

Het liberale Handelsblad bespot in het volgende liedje, wijze Die Wacht am Rhein, de 2200 matrasen- en keteldragers”, die Minister Sabron de moedige Leeuwarder liberaal Thomson voor het dappere Hollandsche leger zoo noodig oordeelden:

Es geht ein Ruf wie Donnerhall,

Hoe krijgen wij Keteltjes in het geval

Dat een rabuur bedreigt onze neutraliteit?

Wie draagt dan matrassen met moed en beleid?

Wie haalt er de mannetjes af aan den trein?

Lieb Vaterland, kannst ruhig sein!

Fest steht het blijvend gedeelte am Rhein!

Uit het Buitenland.

Duitschland. Eulenburg en Zeppelin, dat zijn op 't oogenblik de sensatie-stukken, die den Duitschen spitsburger bezighouden. Het proces achter gesloten deuren, waar de meest intieme aangelegenheden van den tot voor korten tijd almachtigen chef van een der hofklieken, die het Duitse Rijk regeeren, worden blootgelegd, aan den eenen kant, de verovering van het luchtruim, een van de grootste veroveringen van den menschelijken geest, in dienst gesteld van het de volkswelvaart verslindende militarisme aan den anderen kant, ziedaar wel twee voor de huidige kapitalistische beschaving karakteristieke zaken.

Voor den Duitschen spitsburger, zoowel als voor den spitsburger van de geheele aarde — en de spitsburger nestelt tegenwoordig niet alleen meer in plattelandstadjes, doch hij is reusachtig toegenomen in aantal, in rijkdom, in macht, en zetelt heden ten dage op de hoogten der samenleving, zoo goed als aan de biertafel, ja, zijn aantal is legio geworden — voor heel de bezittende klasse zijn beide zaken niets meer en niets anders dan sensatie, sensatie, gelijk hij in het variëte of in zijn modernen roman vindt.

Voor de arbeidersklasse is er aan het proces-Eulenburg zoo goed als aan Zeppelin's luchtvaartuig een belangrijker kant.

Maar een affaire als deze, het Eulenburg-proces, heeft ook voor het proletariaat, voor de proletarische pers, die zijn stem is, een zekere gevaarlijke zijde. Dat gevaar kan ontstaan, doordat ook voor de arbeiderspers het sensationele karakter, haast onwillekeurig, te veel op den voorgrond treedt. De arbeiderspers kan al te licht in de verzoeking komen in concurrentie te treden met de burgerlijke sensatie-organen in de hoop daardoor haar invloed meer uit te breiden dan langs den langzamen en geleidelijken weg mogelijk is, waarop de organisatie dit doet. Aan dit gevaar, dat in Duitschland geringer is dan elders, dank zij de geschooldheid der arbeidersmassa's, de kracht der organisatie en het uitstekende voorbeeld, dat de beste proletarische journalisten hebben gegeven, is toch zelfs daar niet de geheele pers ontsnapt. Het revisionisme heeft ook op dit gebied een betreurenswaardige werking geoefend en sommige proletarische organen, onder revisionistische leiding, vooral het blad van Eisner, den vroegeren Vorwärts-redacteur, gaan in dit opzicht te vaak buiten de schreef.

Het proces-Eulenburg heeft echter ook nog een

andere foutieve houding van een deel der Duitse partijpers ten gevolge gehad, iets, waarop Mehring in de Neue Zeit wijst. Het proces-Eulenburg is een voortzetting van den strijd tusschen twee camarilla's, twee groote groepen der hooge bureaucratie, welke strijd al van den tijd dateert, toen Bismarck nog kanselier van het Rijk was. Beide camarilla's bedienen zich daarbij van de vuilste en infamste middelen, wat natuurlijk is. De wijze, waarop de sexueele intimiteiten van den chef der eene camarilla, Eulenburg, nu aan 't licht worden gesleurd is bij dien strijd niet een van de minst walgelijke verschijnselen. De klik, die Eulenburg en de zijnen bestrijdt, en die den verachtelijken hansworst Harden in haar dienst heeft gesteld, is uit een moreel oogpunt zoo mogelijk nog infamer en uit een politiek oogpunt op 't oogenblik voor het Duitse Rijk en dus ook voor de arbeidersklasse veel gevaarlijker. Die klik heeft 3 jaar geleden met alle macht een Europeeschen oorlog trachten te ontketenen met Marocco als voorwendsel, een voorwendsel, zoo frivoool, dat zelfs de meest gewetenlooze burgerlijke staatsman er voor terugdeinsde. De arbeiderspers heeft dus alle reden niet alleen, maar is zelfs tegenover het proletariaat verplicht, den waren stand van zaken bij dit proces goed in 't oog te houden, te zorgen, dat zij niet, de moreele en intellectueele verwording der heerschende klasse aantoonende — wat tusschen haakjes wel noodig is, maar het proletariaat geen stap nader brengt tot de overwinning — in de kaart speelt der eene, nu bovendrijvende klik, die politiek gevaarlijker is, door op Eulenburg en de zijnen alleen te hakken of wat te veel moreele verontwaardiging te toonen over diens smerigheden, dingen, die voor de arbeidersklasse volkomen onbelangrijk zijn. Mehring wijst er nu op, dat de Duitse arbeiderspers voor een deel wel degelijk in dere fout is vervallen. Hij wijst er op, dat dit voor een groot deel een gevolg is van de behandeling achter gesloten deuren, waarbij alles, wat er gebeurt, wel uitlekt, maar ook niet meer dan lekt, en waarbij de beide klikken juist in de gelegenheid zijn, elkaar in de pers met oncontroleerbare sensatieberichten te bestrijden. Mehring besluit dan ook met te zeggen, dat het ten zeerste te wenschen is, dat Eulenburg van de aanklacht wegens meened wordt vrijgesproken, ook omdat, volgens de moraal, die tot nog toe als de proletarische beschouwd is, door een onmoreelen dwang de meened veroorzaakt zou zijn, waarvoor deze man nu terecht staat.

Ons kan dit geval weer eens leeren, hoe zeer de beste theoretische geschooldheid voor de arbeiderspers niet minder dan broodnoodig, de eerste voorwaarde mag worden genoemd. Geen zoogenaamd „journalistieke” kwaliteiten, geen goede wil, geen kennis zelfs kunnen dit eerst noodige vervangen. En waar zelfs bij de Duitse pers, het groene hout der proletarische bladerenwereld, nog zulke misslagen als de hier genoemde, kunnen voorkomen, behoeft men niet te vragen, hoe het elders gesteld is. Immers, behalve de Oostenrijksche, kan de arbeiderspers van geen enkel ander land de Duitse ook maar het handwater reiken. Voor Duitschland trouwens is de oprichting der Partij-school een waarborg, dat het daar in de naaste toekomst nog beter zal worden.

* * *

Wij zeiden zoeven, dat de klik, die op 't oogenblik in de offensieve is, aanvullenderwijze optreedt tegen de Eulenburg-klik, in 1905 een Europeeschen oorlog trachtte te doen ontstaan door middel van den Marocco-rommel.

Sindsdien, wij hebben er al op gewezen, zijn de tegenstellingen tusschen de groote mogendheden ongetwijfeld verscherpt en is het gevaar voor een groote botsing er niet minder op geworden. Het isolement van Duitschland is door het Engelsch-Russische verbond, welks eerste vrucht de uitmoording van de Perzische patriotten is geweest, door middel van een Russischen kozakkenoverste en met goedkeuring van het „radicale” Engelsche ministerie, scherper in 't licht getreden. De actie, die de Britse bourgeoisie met de Tsaristische moordjongens te gader op touw zet tot pacificatie van de Macedonische beweging, komt opnieuw de brandstof tusschen de wereldmachten vermeerderen. In Duitschland is een zenuwachtige stemming onder de bourgeoisie onmiskenbaar en zelfs mannen, van wie men zoo iets toch niet zou verwachten, als de bekende professor Lamprecht, doen mee aan een soort ophitserij en geweeklag over de gevaren, die Duitschland bedreigen. De inwendige toestand van het Rijk is niet rooskleurig; naast het volledig fiasco der liberale beloften van Januari 1907 staat de onophoudelijke en onweerstaanbare machtsaanwas der Duitse arbeidersklasse, die zelfs in de oogen der meest verblinde tegenstanders, sterker staat dan vòòr de Rijksdagsontbinding, zoowel in

politieke als in economische organisatie, terwijl de crisis de ontevredenheid en de malaise in breede kringen des volks doet wassen. De financiële toestand van het Rijk baart zorg en nieuwe verbruiksbelastingen, die reeds zijn aangekondigd, zullen de groote massa's allicht niet tevredener stemmen. Het marinisme en militarisme staat voor een nieuwe periode van opbloei en waar dit heen moet, kan zelfs voor burgerlijke politici niet duidelijk zijn, waar de uitgaven voor het Rijkssleger in de laatste 10 jaar zijn gestegen van 600 (voor 1898) op 837 miljoen Mark en die van de vloot van 122 op 339 miljoen, tezamen dus met 404 miljoen of meer dan 60%, terwijl de totale uitgaven voor militaristische doeleinden in 1908 feitelijk reeds 1457, 7 miljoen bedragen en de Rijksschuld, die snel is toegenomen tot $4\frac{1}{2}$ miljard zoo goed als uitsluitend door militaire uitgaven is ontstaan. Engeland echter geeft in dit jaar alleen voor zijn vloot 650 miljoen uit en als de Deutsche marine dus tegen de Engelsche moet opwegen, kunnen er nog eenige jaren verlopen.

De bezittende klasse en de regeerders van Duitschland weten, dat een oorlog voor hen de ontzettendste gevaren oplevert: Bülow heeft het in 1905 openlijk erkend, dat de sociaal-democratie hoogst-waarschijnlijk de vruchten ervan zou plukken. Zal de vrees voor de gevolgen de Deutsche bourgeoisie steeds den vrede doen bewaren? De arbeidersklasse begeert dit vurig, de sociaaldemocratie wenscht den vrede en den kalmen opbouw der organisatie en niets anders. Ook een oorlog evenwel zou haar gereed vinden.

* * *

Frankrijk. De Fransche Kamer is met vacantie gegaan en daarmee is het ministerie Clemenceau weer voor eenige maanden ontslagen van de kritiek, die onze Fransche partijgenooten, Jaurès in de eerste plaats, met onverbidde volharding hebben uitgeoefend op het verderfelijke en waanzinnige koloniale avontuur in Marocco. Fallières gaat naar Reval om op zijn beurt de hand te drukken van Vadertje, gelijk Eduard voor eenige weken. Het protest onzer partijgenooten en van één, zegge één, burgerlijk democraat tegen deze nieuwe ondersteuning van het Rusland vernielende Tsarisme, heeft natuurlijk niet mogen baten, maar het heeft nog eens en ditmaal scherper dan ooit getoond, wat er van de burgerlijke „democratie” ook in Frankrijk is overgeschoten. De Fransche sociaal-democratie en de Fransche arbeiders zullen het evenwel, hiervan mogen wij nu wel overtuigd zijn, weten te verhinderen, dat de Tsaar het bezoek van den President beantwoordt.

Is het de moeite waard, ook nog even te vermelden, dat zoowaar de eerste „hervorming” van het radicale gouvernement eindelijk binnen is? En welk een hervorming, de naasting van de Wester Spoorweg. De correspondent van de Vorwärts te Parijs karakteriseert de betekenis van dit, op 't kantje door den Senaat gerolde dubbeltje, dat Clémenceau slechts verkregen heeft door den Senaat te bezweren hem toch niet alleen politie-diensten te laten verrichten, met de volgende juiste opmerkingen:

Wanneer men de regeeringsgezinde pers deze naasting als een groote, voor den algemeenen politieken en socialen vooruitgang van Frankrijk beslissende gebeurtenis ziet vieren, dan steekt daarin natuurlijk even zooveel bewuste overdrijving als in de onheilsprophetieën, waaraan de groot-kapitalistische pers zich te buiten gaat. Zeker heeft voor een land met een zoo verstokte liberale bourgeoisie als Frankrijk de uitbreiding van het staatsbedrijf over een deel van het spoorwegnet een zekere principiële betekenis. Maar er is wel een totaal onverbetterlijk optimisme toe noodig om ten overstaan van het besluit van gisteren zich te verheffen en te meenen, dat de zoo lang versperde baan van den democratischen en socialen vooruitgang weer zou geopend zijn. Hoezeer ook de nationaliseering der verkeersmiddelen in de lijn der socialistische dagelijkse politiek ligt, toch blijft onbetwistbaar, dat zij voorshands slechts de machtsmiddelen van den burgerlijken staat versterkt en de invloedssfeer van het parlementaire bederf vergroot. Een tegenwicht daartoe kan slechts de organisatie van de arbeiders en beambten bieden, tot schut tegen willekeur en protectie, alsmede de parlementaire controle door een sterke socialistische vertegenwoordiging.

v. R.

Jeugd-Organisatie.

Door het Hamburgsche Vakvereinigings-Kongres is de kwestie van de organisatie der jeugd aan de orde gesteld in de Deutsche Partij. De wijze, waarop bij de behandeling van deze kwestie en in den inhoud van de te Hamburg aangenomen resolutie de jeugdige arbeiders als onmondige kinderen worden beschouwd, over wie anderen beslissen en beschikken, is echter aan zware bedenkingen onderhevig.

In den ouden tijd van het handwerk was de positie van de jeugd economisch en dus ook maatschappelijk een zeer afhankelijk. De leertijd was lang, de jonge lieden leefden als leerlingen in het huis van den meester, en met de onderworpenheid in de werkplaats kwam de onderworpenheid in huis overeen. De kinderen spraken hun vader aan met „Heer Vader”; hij was dan ook zoowel hun vader als hun heer; zij onafhankelijke positie als leider van een klein bedrijf gaf hem de waardigheid van een patriarchaal familie-hoofd. De rol van tiran, die nog tegenwoordig menig vader probeert te spelen, vindt haar grond in een traditie, die uit dien toestand is voortgekomen.

De groote politieke wereld was een getrouw spiegelbeeld van deze wereld in 't klein. De vorst was „lands-vader”, dat wil niet zeggen verzorger, maar despoot; de onderdanen waren zijn „kinderen”, niet in dien zin, dat hij van ze hield — tenzij dan naar het Bijbelwoord, dat hij ze tuchtigde —, maar in dezen zin, dat zij onvoorwaardelijk moesten gehoorzamen aan zijn luimen. De praktijk van de politiestaat, waarin volwassen, zelfstandige mannen zich als onmondige kinderen door een domme, bekrompen overheid de meest weerzinwekkende voogdij-schap moesten laten welgevallen, berust op die kleinburgerlijke maatschappij-vorm.

De moderne economische verhoudingen staan in sterke tegenstelling tot deze politiek. Dat deze politiek zich toch nog (b.v. in Duitschland) kon staande houden, ligt zooals bekend is, daaraan, dat de bourgeoisie te laf was tot krachtig ingrijpen, en dat de klasse, waarin als weerslag op de nieuwe economische ontwikkeling de liefde tot vrijheid en de haat tegen alle onderdrukking en voogdij-schap krachtig leeft, nog niet tot de heerschappij kon komen. De tegenstelling tot dit Pruisische voogdij-systeem kan derhalve slechts als ideaal en als program in de liarten van de klasse der arbeiders leven.

De kapitalistische groot-industrie heeft de oude kleinburgerlijke wereld geheel te gronde gericht. De familie als economische eenheid met haar natuurlijke, vaderlijke autoriteit is opgelost. De volwassen, proletarische familie-vaders hebben op zichzelf niets „heer”-lijks meer; zij zijn economisch heelemaal afhankelijk van den kapitalist.

Ook de kinderen zijn in de fabriek gekomen. Zij staan daar niet tegenover een welwillenden, vaderlijk-despotischen meester, maar tegenover een vreemden uitbouter, die meerwaarde uit hen haalt. Zij staan in dezelfde positie als de oudere arbeiders, alleen zwakker en met minder weerstandskracht.

De jonge arbeider is dus onder het groot-kapitalisme de kameraad geworden van den volwassen arbeider; hij staat niet in een afhankelijkheids-verhouding, maar als gelijke naast hem, onderworpen aan dezelfde onderdrukking en uitbuiting. Opdat de jonge arbeider zich nog minder wren kan, beproeft de Pruisische politie-staat in den geest van toestanden, die voorbij zijn, hem onmondig te verklaren; waar de jeugd in organisatie kracht tot verzet zoekt, spotten de tegenstanders over vereenigingetje-spelen. De plichten van den volwassene worden den jongen arbeider opgelegd, maar de rechten moeten hem onthouden worden. *Economisch zijn de jonge arbeiders volwassen*; hoe is het dan mogelijk, ze op den duur als onmondige kinderen te behandelen, die niets te vertellen hebben, en voor wie de ouderen wel als ervaren voogden beslissen en handelen zullen?

Volgens het woord van Legien (den Sekretaris van de „Generalkommission” van de Deutsche Vakvereinigingen):

„Voor de jeugd moet de jeugd behouden blijven” („Geef het kind, wat des kinds is”, hooren wij vaak zeggen), zou het kunnen schijnen, alsof die slechte jeugd-organisatie den jongen lieden een schoone, vrije, zorgeloze jeugd wou ontnemen. In werkelijkheid is de jeugd, die voor de jonge arbeiders in elk geval behouden blijft, de harde kapitalistische knechtschap en uitbuiting. Daarentegen is de strijd tegen deze knechtschap, waarin ook het werken van de organisatie der jeugd bestaat, het eenige, dat licht en vreugde in het duister der ellende van den arbeid kan brengen. Ieder partijgenoot weet uit eigen ervaring, hoe slechts het deelnemen aan den grooten bevrijdingstrijd aan het donkere, triestige arbeidersleven waarde, ja, een nieuwen schoonen inhoud heeft gegeven. Hoe kan het ons dan invallen, den jongen kameraden deze vreugde, die in den strijd tegen de uitbuiting ligt, te willen ontnemen, nu we hun toch de kwelling van de uitbuiting zelve niet ontnemen kunnen?

Maar strijd is zelf iets doen, zelf handelen. Het kan voor de strijd lustige jeugd niet als strijd gelden, als volwassenen voor hen kursussen geven, die de jonge arbeiders mogen bezoeken, en als volwassenen voor hen bepalen, wat ze mogen doen. Slechts in de actieve bezigheid, in het eigen initiatief ligt de groote werfkracht, die de jeugd kan aantrekken. Zelf handelen kan echter voor arbeiders alleen maar georganiseerd handelen zijn: de organisatie verhindert verkeerde persoonlijke uitingen van kwade buien en schaft door de gemeenschappelijke beraadslaging middelen en wegen tot georganiseerden strijd tegen de kapitalistische uitbuiting, een strijd, die aangepast is aan de byzondere situatie van de jonge lieden, en tot één, die succes kan hebben. Dat daarbij de eigen ontwikkeling een van de voornaamste middelen in hun strijd moet zijn, heeft de organisatie van de jeugd van den aanvang af erkend. EEN ZELFSTANDIGE JEUGD-ORGANISATIE IS NOODIG; ZE MOET ECHTER NIET AAN HAAR LOT WORDEN OVERGELATEN. De jonge arbeiders hebben geen voogdij-schap noodig, maar ervaren raadgeving. Ook dit heeft de jeugd-organisatie reeds in den beginne erkend, en ze heeft, zooals bekend is, bij al haar werk de hulp en den raad van oudere, ervaren partijgenooten gezocht.

Deze verhouding tusschen de volwassen en de jonge arbeiders komt niet alleen overeen met de economische werkelijkheid in de fabriek, maar ook met het socialistisch ideaal van opvoeding. In tegenstelling met de oude, kleinburgerlijke opvatting ziet het Socialisme in de kinderen geen ondergeschikte wezens, die geen eigen wil, geen eigen inzichten mogen hebben en enkel den mond moeten houden en gehoorzamen, als oudere menschen bevelen. Maar het Socialisme ziet in hen jonge menschen met een zelfstandigen wil, met eigen neigingen en hartstochten, die niet te onderdrukken zijn, maar zich onder vriendschappelijke raadgeving en waakzaamheid van ervaren volwassenen op natuurlijke wijze moeten ontwikkelen. Tegenover de autoriteit van het oude systeem stellen wij de vrijheid, tegenover de voogdij-schap de zelf-ontwikkeling. Het regeeren van boven-af, het stomme gehoorzamen beneden, dat stelsel, dat als Pruisische

staats-wijsheid zoo innig gehaat is, willen wij niet in het gezin, niet in de opvoeding, niet in de verhouding van volwassen tot de jongeren doorgevoerd zien.

Dit geldt te meer, daar het niet om kinderen van tien, maar om jonge lieden van zestien, achttien jaar gaat. Zij hebben recht erop, niet als onmondige kinderen, maar als jonge kameraden te worden behandeld. HET IS NIET ONZE ZAAK, HUN ORGANISATIE TE VERNIETIGEN, maar wij moeten hen behulpzaam zijn in het zoeken en doorzetten van hun speciale taak en doel.

A. P.

Met de ontwikkeling der industrie vermeerderd het proletariaat zich niet alleen, het wordt tevens in groter massa's saamgedrongen, zijn krachten groeien aan en het wordt zich van die krachten meer bewust.

KARL MARX.

„Onze” Kolonies.

Borneo.

In de Staatskoerant van begin Juli kwam het volgende korte berichtje voor, o.a. ook door *Het Volk* overgenomen:

Blijkens een uit Nederlandsch Indië ontvangen telegram heeft in Boven-Pasir (Z.- en O.-Borneo) plaatselijk verzet tegen de bevelen van het Bestuur plaats gevonden en zijn daarbij 9 kwaadwilligen neergelegd.

Kwaadwilligen neerleggen is de officieel Nederlandsch-Indische vertaling van de meer gebruikelijke termen: primitief gewapende ontevredenheid met modern geweer doodschieten, of, in nog begrijpelijker Hollandsch: arme bliksems op z'n militaristisch vermoorden. Waarom aan die 9 menschen het licht werd uitgeblazen? De heer Van Weert, de resident van die Borneosche afdeling, zal het wel weten. De *Staatskoerant* zegt er niets van. Intusschen heeft de laatste hier in Holland aangekomen *Javabode* uit diezelfde afdeling Pasir een belangwekkend bericht, dat ik hier wil oververtellen. De sultan van Pasir, een der 10 afdelingen van Z.- en O.-Borneo, kwam eenigen tijd geleden met de Indische Regeering overeen, zijn rijk aan haar te verpansen voor den civielen prijs van 136000 gulden in kontant, en een toelage van ongeveer 1000 gulden per maand. Hoe kwam die sultan tot deze overeenkomst? De *Javabode* zegt er niets van. Waarschijnlijk verkeerde hij in dezelfde omstandigheden als zoo veel potentatjes: de inkomsten konden zijn uitgaven niet dekken, en stond hij in schuld bij een of anderen rijken woekeraar. In elk geval was hier een schuldeischer van betekenis, en die schuldeischer was *natuurlijk* een Chinees. Het ging om een bedrag van 60000 dollars, dat hij op 14 October 1895, als voorschot, had ontvangen op een contract voor levering van rotan aan een Chinees, met name Ang Lim Thay. Die meneer A. L. Thay is intusschen naar betere gewesten verhuisd, en een ander zoon van het Hemelsche Rijk werd de erfgenaam van de schuld. Ofschoon de sultan getrouw, en altijd maar door, rotan had geleverd, en meneer A. L. Thay ook getrouwelijk die rotan in ontvangst had genomen, was de schuldbekentenis van het voorschot nooit ingetrokken.

Nu schijnt de Chinees-erfgenaam op bijzonder goeden voet te staan met den resident Van Weert. Dat gebeurt zoo meer in Indië. Rijke Chinezen hebben nog al wat in de melk te brokkelen, en de heer Van Weert stelde zich beschikbaar om de schuld in te vorderen. Hoe 't zij, of de verkoop van het sultanaat het gevolg was van de dreigende invordering, of de invordering werd waargenomen, omdat, door de verkoop, de sultan in het bezit van kontanten kwam, in elk geval, de heer Van Weert was zoo vriendelijk om een deel van de koopsom ten bate van den Chinees in te houden. In plaats van 136000, betaalde hij slechts 101000 gulden uit. — Tot overmaat van ramp, voor de eer en goeden naam van dien resident, had de sultan van al zijn rotan-leveringen geregeld boek laten houden, en toen hij, na het optreden van den resident als deurwaarder van den Chinees, dat boek eens narekende, bleek hem, dat het voorschot van 60000 dollars niet alleen gedekt werd door de geleverde rotan, maar dat zelfs nog voor 40000 gulden meer was geleverd, en dat hij dus, in plaats van iets aan den Chinees schuldig te zijn, van den boedel-A. L. Thay nog 40000 gulden had te vorderen. Gevolgelyk is hij naar Batavia vertrokken, naar den Gouverneur-Generaal, in gezelschap van zijn rechtsgeleerd raadsman, om in deze zaak recht te zoeken. Intusschen is bij den Procureur-Generaal een klacht ingediend tegen resident Van Weert, „wegens onrechtmatig gewelddadig ingrijpen in een civiele zaak”. — Een resident, die zich, volgens het ondubbelzinnige verhaal van de *Java-Bode*, verlaagt tot het verrichten van deurwaarders-diensten voor een Chineesch woekeraar, — van dien kan verwacht worden, dat hij in zijn optreden tegen de Dajaks van Boven-Pasir, nu hun sultan op reis is, niet al te omzichtig te werk zal gaan, — en misschien is zoo'n opstootje, waarbij 9 kwaad-

willigen werden neergelegd, nog wel goed om de aandacht van de Hooge Regeering van zijn deurwaarders werk op iets anders over te brengen.

* * *

Chineez.

Ik sprak het vermoeden uit, dat de Resident Van Weert, toch zeker een allerhoogst ambtenaar, zich tot handlangers-diensten voor den Chinees verlaagde, omdat hij tegenover deze niet geheel vrij zou staan. Ieder die in Indië is geweest, en Indië lijkt in deze op alle uitbuitingskolonies in de gehele wereld, weet, dat regeeringsambtenaren, hoog en laag, gedreven door de algemeene, in alle lagen der blanke samenleving zich openbarende winzucht, zich heel moeilijk weten vrij te houden van ongeoorloofde praktijken, en dat corruptie van ambtenaren niet zeldzaam is. Ik moet toegeven, dat het knoeien in Indië, voornamelijk met leverings-contracten met Chineez, die zonder knoeien en omkooprij geen winst kunnen maken, niet zoo openlijk wordt gedreven als b.v. in Engelsch sprekende landen. Ik haal aan uit het oordeel van een koopman, die lang in Indië heeft vertoefd:

„Ik wil niet beweren, dat dit geknoei altijd bestaat in een zich laten omkopen, al is dit dikwijls wel het geval. Dat geknoei openbaart zich anders: in toegevendheid jegens een Chineesch contractant bij leveringen voor het gouvernement, welke contractant dit dan reciprocet door een rekening van geleverde dranken of provisies te royeeren of door op de vendutie (bij vertrek of verplaatsing) van den oogluiker den boel op te jagen en enkele voorwerpen verbazend duur te koop. Soms scheukt de geholpen Chinees dure sarongs aan mevrouw, of paard en rijtuig aan meneer, met een gekweteerde rekening wel te verstaan, die niet is betaald in werkelijkheid. Paard en rijtuig zijn dus gekocht.”

Dezelfde schrijver zegt: „dat bedekt geknoei, onder welken vorm dan ook, niet sporadisch, maar nog al epidemisch heerscht”. En wanneer dit niet het geval was, dan zou m.i. niet mogelijk zijn, wat nu in Indië regel is, dat Chineez die op geen andere eigenschap kunnen bogen, dan dat zij door zwendel-contraeten, faillissementen en dergelijk geknoei rijk zijn geworden, maar verder behooren tot de meest onbeschaafden en ongeletterden van hun ras, worden verheven tot hoogen rang, voorzien van den titel luitenant-, kapitein-, enz. -Chinees, en daarmee overeenkomstig gezag. Dienaangaande schrijft Henri Borel, die door zijn ambt in Indië beter dan wie ook dit soort van Chineez moet kennen, in het *Weekblad voor Indië*:

„Laat ik nu voorop stellen, dat ik werkelijk beschaafde eminente Chineesche officieren ken, waaronder ik kennissen en zelfs vrienden heb. Maar dit neemt niet weg, dat een groot deel van de Chineesche officieren deels uit parvenu's, deels uit totaal onontwikkelde rijke koelie-afstammelingen bestaat. Ik sta in dit oordeel niet alleen. Het is ook het oordeel van de hooge Chineesche mandarijnen, die 't laatste jaar op Java hebben gereisd, en uit hun eigen mond klonk het over een deel der Chineesche officieren dat zij „een troep onwetenden” waren. De bevoorrechtte nu van „onwetenden”, op onverklaarbare wijze officier geworden, boven werkelijk beschaafde, intelligente Chineez, die geen officier zijn, lijkt mij niet billijk. Er zijn mij Chineesche officieren bekend, die geen Chineesch spreken, veel minder schrijven, en evenzoo op de hoogte zijn van Chineesche wetten en Chineesch gewoonterecht als een Hollandsche polderjongen van het Mahomedaansche recht, en die toch — dank zij hun geld en hun onderdanige indringerigheid — adviseurs en z.g. „rechterhanden” zijn van autoriteiten.”

En minder ingehouden dan de heer Borel, vult de boven-aangehaalde koopman deze inlichtingen nog aan als volgt:

„Behalve te Padang en in enkele andere plaatsen op Sumatra, waar directe handel bestaat tusschen Europeaan en inlander, zijn Chineez de mediums tusschen importeurs en de inlandsche bevolking. Als regel geldt, dat de importeur aanvoert in het groot en de Chinees detailleert. Van een gewoon menschelijk standpunt bekeken, is de rol van importeerend koopman op Java, zacht uitgedrukt: vernederend, vooral wegens het knoeien met de accoorden, die de zelf knoeiende Chineez aanbieden. Het is een getolereerd, een gebruikelijk, een conventioneel, ja, helaas, een noodzakelijk geknoei..... het is inderdaad verregaand op enkele handelsplaatsen. Het is een steeple-chase van knoeierijen, en je vraagt je af of de Chinees, die gemeen faillieert, nog niet de mooie rol speelt, als ge u verdiept in de konkelarijen van de Europeesche crediteuren en hun advocaten onderling.”

De Chinees vervult in de Indische samenleving de rol, die de jood in de middeleeuwen speelde in Europa, en nog in minder ontwikkelde kapitalistische streken speelt, met dit verschil, dat in slimheid, gemis van verantwoordelijkheidsgevoel tegenover zijne omgeving, en verdere, voor het wekeken van corruptie, noodzakelijke anti-sociale karakter-trekken de Chinees in Indië zijn middeleeuwschen collega verreweg de baas is, en, om de plaats, die hij bij voorkeur voor zijn arbeidsterrein uitzoekt, heel wat meer ellende in de wereld brengt, en heel wat gevaarlijker is.

V..R.

Economische Kroniek.

Nog iets van de Crisis.

Noch in de Vereenigde Staten, noch in Canada is er sedert de laatste maanden van 1907 en gedurende de eerste helft van 1908 veel omgegaan in de locomotief-industrie. Wat er op het eind van 1907 aan locomotieven werd gebouwd, was, om te voldoen aan veel vroeger (in 1906) ingekomen bestellingen. Sedert Februari 1907 begon die industrie achteruit te gaan. Sedert 1 Januari 1908 staat ze zoo goed als stil. Het maken van spoorweg-locomotieven in de genoemde landen is natuurlijk een bedrijf, dat sedert jaren door een trust wordt gecontroleerd. Van de elf voornaamste fabrieken staat alleen de grootste, die iets minder dan de helft der totale productie kan leveren (de Baldwin Locomotive Works te Philadelphia buiten de trust. Van de overige 10, in de trust verenigd, waarvan een te Montreal (Canada), zijn er 9 geheel stopgezet; alleen die te Schenectady, in den staat New York, werkt, zij het dan met zeer verminderde staf en sterk verminderden arbeidstijd. Andere fabrieken buiten de genoemden zijn voor de industrie van weinig beteekenis, omdat zij of voornamelijk reparatie-richtingen zijn, of alleen voor speciale afnemers werken. De een trust-fabriek te Montreal is de eenige van beteekenis in Canada. De twee groote producenten nu, de trust en de Baldwin Works, hebben te zamen sedert 1 Januari 1908 niet meer dan 450 bestellingen voor locomotieven ontvangen. Dat is iets meer dan ze in gewone tijden in één maand kunnen afmaken. Van die 450 bestellingen waren er 148 die reeds voor meer dan een jaar geleden waren aangekondigd. Twee andere bestellingen, een van 50 en een van 40, verkeerden onder dergelijke omstandigheden. Dus slechts ruim 200 locomotieven zijn besteld om te voorzien in de gedurende 1907 geleken behoeften. Wat dit beteekent voor de betreffende industrie, mag blijken uit de volgende cijfers, door twee der voornaamste Amerikaanse spoorweg-bladen, de *Railway-Age* en de *Railway Gazette*, samengesteld:

AMERIKA.

Jaar	Locomotieven Gebouwd.	Locomotieven Besteld.
1893	2011	
1894	695	
1895	1101	
1896	1175	
1897	1251	
1898	1875	
1899	2475	
1900	3153	
1901	3384	4340
1902	4070	4665
1903	5152	3283
1904	3441	2538

Gegevens niet voorhanden voor de jaren 1901-1904.

AMERIKA en CANADA.

1905	5491	6265
1906	6952	5642
1907	7362	3777
1908 eerste half jaar, ongeveer		450

Nu zijn locomotieven geen lucifers-doozjes. Zij worden alleen gebouwd op bestelling, of wanneer er groote waarschijnlijkheid is, dat bestellingen zullen inkomen. Deze industrie is dus, wat genoemd wordt, uiterst *sensitief*, d. w. z. ze toont zich uiterst gevoelig voor elke schommeling in de markt van vraag en aanbod, al kan een vermindering in vraag eerst op een afstand worden gevolgd door vermindering in productie, omdat tusschen bestelling en aflevering meestal een tijd van 12 tot 18 maanden verloopt. Terwijl dus 1893 voor Amerika een hevig crisisjaar was, komt dit in de locomotieven-bouw eerst in 1894 sterk uit. In de volgende jaren wordt de industriële toestand langzaam beter, en de locomotief-industrie volgt die beweging op den voet. Een bloeitijdperk komt eerst tegen het eind der decade, en de algemeene industriële bloei, zich afspiegelende in uitbreidend spoorwegvervoer en spoorweg-aanleg, weerspiegelt zich in uitbreiding van de locomotieven-productie. De bestellingen nemen toe gedurende (1899), 1900, 1901 en 1902. De productie stijgt van 1900 tot en met 1903. In 1903 wanneer de productie een hoogte-cijfer bereikt, nemen de bestellingen af, evenzoo in 1904. In dit jaar eerst reageert weer de productie.

Sedert 1905 hebben de cijfers betrekking op Amerika en Canada beide. Het feit, dat in 1905 de productie achterblijft bij de inkomende bestellingen, doet in 1906 en 1907 de productie toenemen, ofschoon in dezelfde jaren de bestellingen steeds teruggaan. In 1907 bereikt de locomotieven-bouw zijn hoogtepunt. De fabrieken zijn uitgebreid. Het aantal werklieden is ontzaggelijk toegenomen. Doch sedert 1907 nemen de bestellingen voortdurend af. Als tegen het eind van 1907 de bestellingen van 1906 zijn afgeleverd, is er zoo goed als niets meer over. In 1908 sluiten 9 van de 10 trust-fabrieken, en de rest werkt met verminderd personeel en minder uren. Toen in 1907 onder hoog-druk werd gewerkt, voorspelden de steeds geringer wordende bestellingen in 1906 en 1907, dat in 1908 in dit bedrijf de crisis *moest* komen. Die geleidelijke afname in bestellingen sedert 1905, onder gelijktijdige uitbreiding van het spoorwegnet in Amerika en Canada, wijst er op, dat niet de demoralisatie van de geldmarkt in 1907/08 oorzaak was van de werkeloosheid der locomotief-bouwers in 1908, doch de zich reeds in 1905 aanmeldende teruggang van het spoorwegbedrijf, dus van de gelijk-blijvende en eindelijk zelfs verminderende spoorwegvervoer-cijfers, die gevolg zijn van stilstand of achteruitgang in de industrie in het algemeen, en die de spoorweg-directie's dwingt, de vernieuwing en aanvulling van hun locomotieven-voorraad tot het uiterste te beperken. Intusschen heeft de hoog-conjunctuur van 1905 een uitbreiding van installaties en arbeiders veroorzaakt en dus ook het getal der in 1907 en 1908 in deze industrie getroffen arbeiders doen toenemen, terwijl de trustvorming in 9 van de 10 fabrieken een *gedeelte* inkringing van het bedrijf met gevolgelijke, *gedeelte* vermindering in het getal werkende arbeiders, zooals voor dien gebeurde, veranderde in *algeheel* stopzetting door eenvoudige sluiting van de fabriek. In dit bedrijf is dus, door verdere ontwikkeling, zoowel de massa der ellende toegenomen, als, voor de overgrote meerderheid der daarbij betrokken arbeiders, de ellende voor ieder van hen in het byzonder.

V..R.

Uit de Vakbeweging.

Over Tactiek. — Wij ontvangen van een anderen vakarbeider over hetzelfde onderwerp een stuk, waaraan wij het onderstaande ontleenen:

Als bedoeld wordt, dat meer het socialisme gepropageerd moet worden in den vakbond, dan ben ik het volkomen met den inzender in het vorig nummer eens. Te veel ontbreekt n. i. het socialistisch karakter van onze economische strijd door den vakbond gevoerd, en dit is vooral het duidelijkst in enkele vakbladen. Te veel wordt daar getracht te ontzien de politieke overtuiging van hen, die nog geen socialist zijn en er dus geen politieke overtuiging op na houden, of liever aanhangen de politieke overtuiging van anderen. Hoe levendig herinner ik mij nog, hoe eenige jaren geleden door mijn vakblad werd geweigerd een opwekking voor het Alg. Kiesrecht, als te zijn te politiek voor een vakorganisatie.

Zoo erg is het gelukkig niet meer, doch m. i. dient meer den nadruk gelegd op het klassekarakter van onze beweging, ook in den vakbond.

Duidelijk mag wel worden aangetoond, dat de vakbeweging gaat samenwerken met de S. D. A. P. niet omdat beide lichamen zich in de naaste toekomst dezelfde taak hebben gesteld, doch omdat de S. D. A. P. is de klasseorganisatie van hen, die in de vakbonden zijn georganiseerd en van allen, die in den strijd der klassen aan onze zijde staan.

Wil men dit middel, om de geestdrift in de vakorganisatie te brengen, dan lijkt ons dit beter dan de hoop, door middel der staking, (wat toch gemeenschappelijk belang vooropstelt) het de „anarchistische massa” naar den zin te maken. Zoolang die anarchistische onverschilligen of onverschillige anarchisten (k weet waarachtig het juiste woord weer niet te vinden) aan hun stelsel van individueele verbetering van de menschen vasthouden, laat hen dan hun geestdrift ook houden.

Goede, zuivere socialistische propaganda in de vakpers, zonder onnoodig geschetter, steeds voorop stellen van het beginsel van den klassenstrijd, lijkt ons in de vakbeweging noodig.

We willen niet ontveinen, hoe verbazend moeilijk het is voor vakverenigingsbestuurders, reeds hieraan te voldoen.

Men moet op succes bedacht zijn, om nieuwe leden tot de organisatie te doen toetreden, men moet daartoe samenwerken met b.v. christelijke vakverenigingen, een omstandigheid, die juist het socialistisch karakter, dat in onze vakbeweging moet tot uiting komen, belemmert.

Het samenwerken met christelijke vakverenigingen, juist opgericht als bolwerk tegen het socialisme, doet de scherpe scheidingslijn wegvallen, waar beide voor 't zeldse doel samenwerken. 't Geeft die vakverenigingen een schijn van recht te beweren, mede te werken om het proletariaat omhoog te brengen, terwijl ze inderdaad bestaan om de toestand te laten, zooals hij is. 't Geeft den indruk, alsof tusschen die vakorganisaties alleen het verschil bestaat van godsdienstige en ongodsdienstige vakgenooten, terwijl het verschil toch onnoemelijk grooter is, daar het aangeeft, aan welke zijde in den klassenstrijd de vakorganisatie staat.

Wij willen ons niet, gezien de moeilijkheid van beslissing, vermeten een parool uit te geven, doch voor ons staat vast, voor de geestdrift in de vakorganisatie, door de inzender bepleit, is noodig, ook in de vakbeweging, de scherpe scheidingslijn tusschen socialistische en burgerlijke vakorganisatie.

Leiden, 12 Juli 1908.

B.

Ingezonden.

De Kunst en het Proletariaat.

Waar het antwoord van W. A. H. in hoofdzaak geen weerlegging van mijn schrijven is maar van meeningen die de schrijver mij in de schoenen schuift en verder stellingen verdedigt die ieder Soc. Dem. en ook ik met hem kan aanvaarden, wil ik alleen nog opmerken dat:

1e Vereenigingen die Kunst aan 't Volk brengen daarvoor toch niet bepaald het idiote, decadente en aanstellerige genre kiezen;

2e dat zij zich niet uitsluitend tot Kunst van den laatsten tijd bepalen, al zou daaronder ook nog wel iets te vinden zijn dat niet idioot, decadent en aanstellerig is, bijv. Josef Israëls, Breitner, Steinen, Rodin;

3e dat al mogen nieuwe productieverhoudingen een nieuwen bloei van kunst brengen uiting van het bevrijde proletariaat zelf, daarmee de kunstuitingen van vroegere tijdperken haar waarde niet verliezen.

A. O.
Wij sluiten hiermede de discussie. RED.

LOSSE NUMMERS zijn verkrijgbaar en ABONNEMENTEN worden aangenomen te:

Amsterdam, bij:	L. de Levita, Kastanjeplein 5.
	H. Plukker, N. Kerkstraat 120.
	J. A. Fortuyn, Kerkstraat 34.
	E. Kuyper, J. Marisstraat 1.
	L. Dikker, Oude Schans 1.
	L. v. d. Horst Jr., Da Costakade 101.
	J. Bing, Govert Flinkckstraat 368.
Alkmaar	J. Greeuw, Forestusstraat 12.
Delft	J. Wacht, Oosteinde 234.
Groningen	H. Boxem, Riouwstraat 22.
Den Haag	W. A. Hoenders, J. Camphuysstraat 14.
	L. de Visser, P. Krugerlaan 281.
	Joh. J. v. Doorn, P. Krugerlaan 126.
Scheveningen	Ph. Kolb, Renbaanstraat 56.
Hengelo	M. J. Menko, Nieuwstraat 11.
Lonneker	M. J. Kistemaker, Haaksbergerweg F 2.
Leeuwarden	J. D. Krijgsman.
Leiden	J. Metscher, Bakkersteeg.
Rotterdam	H. A. Wakker, Ged. Botersloot 52.
Weesp	G. A. Vader.
Zutphen	H. J. van Braambeek, Buitensingel 88.
Zwolle	H. Sneevliet, Sassenstraat 62a.
Zaandam	J. Groen, Zonnewijzerspad 29.

Typ. A. N. D. B., Amsterdam.